

БІБЛІОТЕКА ВЧИТЕЛЯ

Н.Т. Шевченко

УРОКИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

3 клас

Посібник для вчителя

До підручника О.В. Калініченко, В.В. Сергієнко

Тернопіль
Навчальна книга – Богдан

УДК 371.32:74
ББК 74.268.51
Ш 37

Серію засновано 2007 року

Шевченко Н.Т.

Ш 37 Уроки образотворчого мистецтва : 3 клас : посібник для вчителя : до підр. О.В. Калініченко, В.В. Сергієнко / Н.Т. Шевченко. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2014. — 104 с. — (Бібліотека вчителя).

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)

ISBN 978-966-10-3943-7

У посібнику подано конспекти уроків з образотворчого мистецтва для 3-го класу, зміст яких відповідає навчальній програмі МОН України, Державному стандарту початкової загальної освіти та підручнику «Образотворче мистецтво. 3 клас» (автори О.В. Калініченко, В.В. Сергієнко).

Для вчителів початкових класів і студентів педагогічних навчальних закладів.

УДК 371.32:51

ББК 74.262.21

Навчальне видання

ШЕВЧЕНКО Наталія Теодорівна
УРОКИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

3 клас

Посібник для вчителя

До підручника О.В. Калініченко, В.В. Сергієнко

Головний редактор *Богдан Будний*

Редактор *Марія Мигаль*

Обкладинка *Аліни Воронкової*

Комп'ютерна верстка *Тетяни Дячук*

Технічний редактор *Оксана Чучук*

Підписано до друку 22.08.2014. Формат 60×84/8. Гарнітура Таймс.

Папір офсетний. Умовн. друк. арк. 12,09. Умовн. фарбо-відб. 12,09.

Видавництво «Навчальна книга — Богдан»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції

ДК № 4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002

Навчальна книга — Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008

тел./факс (0352)52-06-07; 52-19-66; 52-05-48

office@bohdan-books.com www.bohdan-books.com

Охороняється законом про авторське право.

Жодна частина цього видання не може бути відтворена

в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)

ISBN 978-966-10-3943-7

© Навчальна книга — Богдан, 2014

ОРІЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема уроку	№ с.	Дата
1.	Бесіда «В гостях у художників». Матеріали, інструменти та обладнання художника-графіка. Закріплення знань про графічні техніки. «Чарівні чоловічки».	5	
2.	Вибір засобів виразності графіки для передавання характеру форми та поверхні зображуваних об'єктів та предметів. «Осінь у лісі».	9	
3.	Елементарне поняття про ритм. Передавання руху в природі графічними засобами. Значення кольору у графічних творах. «Ритми хвиль».	12	
4.	Матеріали, інструменти та обладнання художника-живописця. Поглиблення знань про колір як засіб вираження характеру й настрою. Закріплення знань з основ кольорознавства (основні та похідні кольори, кольоровий спектр). «Веселка».	15	
5.	Кольорові контрасти. «Дарунки природи».	19	
6.	Споріднені кольори, гармонія споріднених кольорів. Кольорові відтінки, нюанси. «Кружляє листопад».	22	
7.	Свідомий вибір колірної вирішення. Технічні прийоми роботи гуашевими фарбами. «Барви осені».	25	
8.	Поглиблення знань про колір як засіб вираження характеру й настрою. Технічні прийоми роботи акварельними фарбами. Акварель по-мокрому. Виконання швидких колірних замальовок асоціативного характеру. «Осінні враження».	27	
9.	Матеріали, інструменти та обладнання художника-скульптора. Передача основної форми будови тварин у простих позах. Відтворення фактури зображуваної поверхні. «Улюблена тваринка».	29	
10.	Виразальні можливості об'ємної та рельєфної форми. «Світ рослин».	32	
11.	Матеріали, інструменти та обладнання художника-архітектора. Види архітектури. «Дитячий палац творчості».	36	
12.	Порівняння форм, розмірів, пропорцій споруд. Створення різних за формою та характером будівель. «Місто майбутнього».	38	
13.	Матеріали, інструменти та обладнання народних майстрів. Основні види декоративно-прикладного мистецтва. «Краса народних виробів».	42	
14.	Основні види гончарного посуду, різноманітність форм. Узгодженість декору з формою. «Вироби гончарів».	45	
15.	Актуалізація знань про елементарну трансформацію паперу. Формування художньо-конструктивних навичок роботи в техніці паперопластики. «Карнавальна маска».	48	
16.	Узагальнення знань і умінь з тем «У майстерні графіка та живописця», «У майстернях скульптора, архітектора та народних майстрів».	50	
17.	Ознайомлення з основними жанрами образотворчого мистецтва (на пропедевтичному рівні). Створення різножанрових композицій.	53	
18.	Види пейзажу. Відтворення плановості розміщення об'єктів у просторі шляхом загороджування. «Гірський краєвид».	55	
19.	Передавання глибини простору за допомогою кольору при створенні уявного краєвиду. «Космічний пейзаж».	58	
20.	Натюрморт як жанр образотворчого мистецтва. Особливості виділення головного в композиції. «Речі чарівника».	61	
21.	Відтворення з натури композиції з неживих предметів. «Спортивний натюрморт».	64	

№ з/п	Тема уроку	№ с.	Дата
22.	Портрет у різних видах образотворчого мистецтва. «Автопортрет».	66	
23.	Актуалізація знань про елементарну будову та основні пропорції фігури людини. Зображення людини у русі. «Веселий танок».	70	
24.	Анімалістичний жанр та його особливості. Розвиток навичок у малюванні тварин, знання елементарної будови. «Світ тварин».	72	
25.	Відтворення характерних особливостей силуету тварин у русі. «Птахи в польоті».	75	
26.	Побутові теми у творах мистецтва. Вдосконалення умінь створювати багатофігурну композицію на побутову тематику.	78	
27.	Зображення тварин в ілюстраціях до казок. Передача індивідуальної характеристики казкового персонажа. Створення ілюстрації до української народної казки.	80	
28.	Ознайомлення з роботою художників у театрі, з елементами театру (декорації, сцена тощо) та їх призначенням. Створення декорації до театральної вистави.	83	
29.	Значення форми, кольору, декору у створенні виразних театральних атрибутів. «Магія бутафорії».	86	
30.	Роль театрального костюма в розкритті образу театрального героя. Узгодження форми (деталей одягу) з декором. «Театральний костюм».	88	
31.	Різновиди ляльок в театрі та мультиплікації. Конструювання лялькового персонажа.	90	
32.	Використання простої шрифтової композиції під час створення ескізу театральної афіші. «Театральна афіша».	96	
33.	Картинна галерея. Виготовлення рамки.	98	
34.	Узагальнення знань і умінь з тем «В гостях у художників: пейзажиста, анімаліста, портретиста, майстра натюрморту», «Улюблені сюжети в мистецтві. Художник і театр».	100	
35.	Художні загадки.	103	

Тема уроку. Ознайомлення з основними жанрами образотворчого мистецтва (на пропедевтичному рівні). Створення різножанрових композицій.

Мета уроку. Ознайомити учнів (на пропедевтичному рівні) з основними жанрами образотворчого мистецтва: пейзажем (краєвидом), портретом, натюрмортом, анімалістичним жанром. Навчати третьокласників класифікувати твори мистецтва за жанрами і виражати емоційне ставлення (образотворчими та мовленнєвими засобами, мімікою) до них, використовуючи найпростіші поняття та терміни. Формувати вміння створювати композиції відповідного жанру. Розвивати універсальні особистісні якості та здібності, художньо-практичні вміння та навички, творче мислення. Виховувати інтерес до образотворчої діяльності, естетичний смак.

Обладнання: 1) проектор, комп'ютер (ноутбук), екран, слайд-шоу;
2) художні матеріали та інструменти: на вибір учнів;
3) зошити-альбоми;
4) література:
Образотворче мистецтво: підруч. для 3 кл. / О.В. Калініченко, В.В. Сергієнко. — К.: Видавничий дім «Освіта», 2013. — 144 с.
Програма «Образотворче мистецтво. 1-4 класи загальноосвітніх навчальних закладів», 2011.

Хід уроку

I. Стимулювання і мотивація навчально-пізнавальної діяльності. Визначення мети і завдань уроку.

— На нашу адресу надійшов лист від працівників художнього музею з проханням допомогти упорядкувати виставку.

Вчитель дістає великий конверт з листом і читає учням.

Однієї ночі в музей прокрались зловмисники, які, мабуть, хотіли перешкодити відкриттю вернісажу. Вони перевісили картини так, як їм заманулося. Незабаром відкриття, а співробітникам художнього музею самим не впоратись. Тому просимо вас допомогти розвісити картини правильно.

— Ну що, допоможемо?

— Тоді вирушаємо до музею. Пам'ятайте, в залах музею панує її величність тиша, ходять усі спокійно і розмовляють пошепки.

II. Вивчення нового матеріалу.

Демонструються слайди з репродукціями різних картин.

— Розгляньте репродукції картин. Що вони зображують? (*Людей, природу, світ речей, тварин, різні події.*) Розподіл творів мистецтва відповідно до тематики зображення називають жанрами. Виділяють такі жанри образотворчого мистецтва: портрет, пейзаж, натюрморт, анімалістичний жанр.

Якщо бачиш — на картині

Намальована ріка (*І. Левітан. «Золота осінь»*),

Чи то іній на ялинці (*І. Шишкін. «Ялина»*),

Чи хмаринка здалека (*І. Шишкін. «Жито»*),

Чи засніжена рівнина (*С. Шишко. «Зима»*),

Або поле (*І. Шишкін. «Вітряк в полі»*) чи шалаш (*А. Мещерський. «Курінь в лісі»*),

То, звичайно, ця картина

Називається ... (*пейзаж*).

Якщо бачиш, що з картини,

Мовби, дивиться на нас,

Принц в одязі старовинній (*Дієго Веласкес. «Кінний портрет принца Бальтасара Карлоса»*),

Чи сучасний верхолаз (*М. Чепик. «Висотники»*),

Льотчик (*І. Куліков. «Портрет льотчик М.М. Матвєєва»*), вчений (*М. Нестеров. «Портрет академіка Павлова»*), балерина (*А. Герасимов. «Балерина»*),

Чи художник (*Вінсент ван Гог. «Автопортрет перед мольбертом»*) чи поет (*Т. Шевченко. «Автопортрет»*),

Так і знай, що ця картина
 Називається ... (*портрет*).
 Якщо бачиш на картині
 Чашку кави на столі (*О. Меньшикова. «Чашка кави»*),
 Чи калач на скатертині (*І. Ломанова. «Хліб»*),
 Чи троянду в кристалі (*М. Фомін. «Білі троянди в кристалевій вазі»*),
 Чи якусь красиву вазу (*І. Хруцький. «Квіти і плоди»*),
 Чи смачний великий торт (*В. Самсонов. «Натюрморт із свічками»*),
 А хоч всі предмети зразу,
 Знай — це буде ... (*натюрморт*).
 Ось ти бачиш на картині:
 Вовк з вовчицею сидять (*С. Волков. «Перше побачення»*),
 Лев — цар звірів — у саванні
 З левенятами лежать (*Рембрандт Харменс ван Рейн. «Лінивий лев»*).
 Бачиш іншого ти звіра,
 Що зовсім нам є незвичний (*С. Далі. «Тріумфальний слон»*),
 Як назвати жанр робіт цих?
 Жанр цей — ... (*аніمالістичний*).

III. Пробне застосування знань, формування умінь.

— Розгляньте репродукції картин у зошиті-альбомі. Подумайте, до якого жанру образотворчого мистецтва відносяться ці мистецькі твори.

— Які матеріали та інструменти використовували художники для їх створення?

Інтерактивна вправа «Мікрофон».

— А що ви любите зображувати на своїх малюнках?

— Яким художнім матеріалам та інструментам надаєте перевагу?

— Намалюйте за бажанням портрет, пейзаж, натюрморт чи малюнок аніمالістичного жанру, користуючись улюбленими художніми матеріалами. Послідовність виконання малюнків подано в підручнику на сторінці 71.

Учні беруться до виконання завдання. У процесі роботи вчитель консультує дітей із добору кольорів, надає допомогу тим, хто її потребує.

Фізкультхвилинка.

ЖАНРИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Натюрморт, портрет, пейзаж —
 Починаєм відлік наш.
 Яблучко, тарілка, торт —
 На картині — натюрморт.
 (*Діти показують названі предмети у повітрі.*)
 Озеро, дуби, шалаш —
 Ми малюємо пейзаж.
 (*Діти показують названі предмети у повітрі.*)
 Ось Франко — такий сюжет
 Називається портрет.
 Натюрморт, портрет, пейзаж.
 Ми урок продовжим наш.

О. Кондратенко

IV. Перегляд, аналіз та оцінювання учнівських робіт. Підсумок уроку. Рефлексія.

Діти влаштовують виставку власних робіт.

«З чим я йду».

Учитель просить учнів уявити, що перед ними знаходиться скринька, де вміщені всі знання, уміння, навички, думки, ідеї, почуття, які вони отримали на уроці. Зараз кожен може взяти собі будь-що, ідучи додому. Він пропонує по черзі сказати: «Я йду з цього уроку... (і назвати те, що бажаєте взяти із собою з уявної скриньки)».

Тема уроку. Художні загадки.

Мета уроку. Узагальнити і систематизувати знання і уміння учнів. Розвивати універсальні особистісні якості та здібності, художньо-практичні уміння та навички. Виховувати інтерес до вивчення предмета.

Обладнання: 1) комп'ютер (ноутбук), екран, проектор;
2) художні матеріали та інструменти: гуаш, баночки для води, палітри, пензлі, серветки, зошити-альбоми;
3) література:
Образотворче мистецтво: підруч. для 3 кл / О.В. Калініченко, В.В. Сергієнко. — К.: Видавничий дім «Освіта», 2013. — 144 с.
Програма «Образотворче мистецтво. 1-4 класи загальноосвітніх навчальних закладів», 2011.

Хід уроку

I. Стимулювання і мотивація навчально-пізнавальної діяльності. Актуалізація опорних знань. Визначення мети і завдань уроку.

— Користуючись українським алфавітом, дізнайтесь, яке слово тут зашифровано.

10	1	4	1	6	15	1

З	А	Г	А	Д	К	А
10	1	4	1	6	15	1

— Що таке загадка? *(Це жанр фольклору, художнє зображення якоїсь істоти, предмета або явища шляхом несподіваного зближення її з іншою істотою, предметом або явищем.)*

— Як ви гадаєте, чому цей жанр фольклору має таку назву?

— Від якого слова походить слово «загадка»? *(Гадати, думати, здогадуватися.)*

— Загадка є свідченням гостроти розуму людини, яскравого, образного сприйняття й розуміння нами світу. Саме слово «загадка» вказує на те, що цей вид фольклору апелює до людської думки — гадки. Умінню відгадувати загадки колись надавали великого значення.

— Пригадайте прочитані народні казки, де персонажі демонструють уміння відгадувати поставлені їм загадки. *(«Мудра дівчина», «Котигорошко».)*

— Як називають таких людей? *(Мудрим, розумним.)*

— А ви любите відгадувати загадки? Вміле відгадування загадок завжди вважалося ознакою розуму і щасливої вдачі. Це був засіб випробовування мудрості, зрілості людини.

— З якими за тематикою загадками ви знайомі? *(Із загадками про явища природи, про людину, рослинний і тваринний світ, духовний світ людини, предмети побуту, знаряддя праці тощо.)*

— Які загадки називають художніми?

— Сьогодні у вас є можливість проявити власну кмітливість, спостережливість, розум у відгадуванні власне художніх загадок.

II. Відгадування загадок.

Один з учнів зачитує загадку. Відповіді не коментуються, а записуються учнями в талон у зошиті-альбомі.

Загадка 1.

Хтось у лузі біля річки

Погубив барвисті стрічки.

Дощик вгледів, підібрав,

Небеса підперезав.

— Що це? *(Веселка)*

— Назвіть кольори, які не намальовані у веселці (підручник, с. 140). (Жовтий, синій.)

В лузі дощик із квіток
Кольоровий сплів вінок.
У долину, аж до річки,
Простяглись барвисті стрічки.
Ось червона, перша стрічка, —
Колір стиглої сунишки.
Друга — наче мандаринки,
Що оранжеві в них спинки.
Третя — жовта, наче сонце
Зазирає у віконце.
А четверта — то зелена,
Як листок берізки, клена.
П'ять — блакитна, барвінкова,
Наче квіточка святкова.
Шоста — синя, як ті сливи,
Що дощі вмивали й зливи.
Сьома — вкрили ліс та балки
Фіолетові фіалки.
Із семи стрічок веселих
Утворилася веселка,
І щоб знати кольори,
Ти лічилку повтори.

Л. Вознюк

Загадка 2.

- Полічіть усіх котів, яких ви бачите на картині у підручнику (с. 141).
- Про які заняття та захоплення мешканців цієї кімнати можна здогадатися?

Загадка 3.

- Знайдіть на чарівній картині, вміщеній у підручнику на сторінці 140, сховані зображення. Яких птахів і звірів ви бачите?
- Подумайте, як можна назвати таку загадку. (Оптичні ілюзії.)

Загадка 4.

- Знайдіть 13 відмінностей між малюнками.

III. Перегляд, аналіз та підрахування правильних відповідей. Підсумок уроку. Рефлексія.

За допомогою лічилки обирається журі, яке підраховує правильні відповіді й оголошує переможця (переможців), нагороджує їх дипломами.

